

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ – 4101-012-03/2014

P/14/107

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/107 Działania ośrodków pomocy społecznej w zakresie rozpoznawania i monitorowania sytuacji społecznej.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Mariusz Twardowski – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90332 z dnia 11 lipca 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1 - 2)
Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gaci, 37-207 Gać zwany dalej zamiennie „Ośrodkiem” lub „GOPS”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Kierownikiem Ośrodka od dnia 2 listopada 2010 r. jest Pani Agata Przybylska. (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działania Ośrodka w zakresie rozpoznawania i monitorowania sytuacji społecznej w latach 2012 – 2014 (I półrocze).

Uzasadnienie oceny ogólnej

GOPS zdiagnozował problemy społeczne będące przyczynami wykluczenia społecznego, występujące na terenie Gminy Gać, które zawarł w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gać na lata 2009 – 2015* (zwanej dalej *Strategią*).

GOPS działając zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej² (zwanej dalej: *ustawą o pomocy społecznej*) – opracował za lata 2012 i 2013: *Oceny zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gać* na podstawie analizy lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.

Oceny zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gać za lata 2012 i 2013 obejmowały elementy, o których mowa w przepisie art. 16a ust. 2 ustawy o pomocy społecznej (poza informacjami o organizacjach pozarządowych), zaś ocena obejmowała osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy, o których mowa w przepisie art. 16a ust. 3 ww. ustawy.

W okresie od 1 stycznia 2012 do 30 czerwca 2014 r. GOPS udzielił pomocy społecznej dla 649 osób. Ustalono, że GOPS posiadał wiedzę o podmiotach działających na jego terenie, o których mowa w art. 2 ust. 2 ww. ustawy, jednak nie pozyskiwał od wszystkich informacji o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej i nie współpracował z wszystkimi, działającymi na jego terenie, zatem nie skorzystał z możliwości dotarcia do wszystkich potrzebujących osób. W kontroli

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.

ustalono iż szereg rodzajów pomocy społecznej, określonych w przepisie art. 17 i 18 ustawy o pomocy społecznej, nie było udzielane przez GOPS, a w zakresie pomocy na usamodzielnienie nie podjęto kroków w celu określenia procedur udzielania takiej pomocy zgodnie z przepisem art. 43 ust. 10 cyt. ustawy. Ponadto niewystąpienie wszystkich możliwych form pomocy społecznej mogło wynikać z zaniechania – przez GOPS – obowiązku upowszechniania informacji w tym zakresie, na stronie BIP Urzędu Gminy Gać – zakładka Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, co stanowiło naruszenie przepisu art. 6 ust. 1 pkt 2 lit. c i pkt 3 lit. d ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej³ (zwanej dalej *ustawą o dostępie do informacji publicznej*). W ocenie Najwyższej Izby Kontroli celowym byłoby rozszerzenie współpracy z ww. podmiotami w celu korzystania z możliwości udzielania pomocy z urzędu, o której mowa w przepisie art. 102 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Na obniżenie oceny pozytywnej wpływ miały również ustalone w trakcie kontroli nieprawidłowości polegające na:

- nieterminowym przedłożeniu Radzie Gminy Gać *Ocen zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gać za lata 2012 i 2013* które zgodnie z przepisem art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej należało przedłożyć do 30 kwietnia danego roku, a przekazywano je po tym terminie,
- nieuwjęciu w *Ocenach zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gać za lata 2012 i 2013* – organizacji pozarządowych, mimo iż zgodnie z art. 16a ust. 2 ww. ustawy o pomocy społecznej zasoby, o których mowa w ust. 1, obejmują w m.in. organizacje pozarządowe,
- niezaktualizowaniu *Strategii*, pomimo wejścia w życie z dniem 3 maja 2011 r., przepisu art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c i d ustawy o pomocy społecznej, obligującego do określenia jej ram finansowych i wskaźników realizacji działań,
- niewypełnieniu dyspozycji określonych w przepisie art. 8 ust. 1 – 3 i art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy o dostępie do informacji publicznej, tj. nieudostępnieniu informacji publicznej w postaci ujednoliconego systemu stron w sieci teleinformatycznej na urzędowym publikatorze teleinformatycznym – Biuletyn Informacji Publicznej (BIP),
- niewywiązaniu się z zapisu art. 110 ust. 11 ww. ustawy o pomocy społecznej, stanowiącego, iż ośrodek opieki społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku do jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników, a GOPS w tym czasie zatrudniał tylko dwóch pracowników socjalnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania podejmowane przez Ośrodek w celu rozpoznania sytuacji społecznej oraz określenia populacji osób kwalifikujących się do udzielenia im wsparcia.

1.1. W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie podejmował działań związanych z utworzeniem systemu monitorowania i diagnozowania oraz identyfikacji poszczególnych problemów społecznych na terenie Gminy Gać.

Kierownik GOPS Pani - Agata Przybylska wyjaśniła, że *sposób monitorowania i diagnozowania sytuacji społecznej jest określony w Strategii Rozwiązywania*

Opis stanu
faktycznego

³ Dz. U. z 2014, poz. 782 j.t.

Problemów Społecznych w Gminie Gać na lata 2009-2015. Zapisy określone w art. 2 ust 2 ustawy o pomocy społecznej umożliwiają pracownikom pomocy społecznej dotarcie do osób potrzebujących pomocy. Ośrodek współpracuje z organizacjami wymienionymi w art. 2 ust 2 ustawy o pomocy społecznej. Jednak moim zdaniem obowiązujące w tym zakresie przepisy są niewystarczające. Określenie zapisami ustawowymi zarówno koordynatora zadań zapisanych do realizacji w różnych ustawach, związanych z szeroko rozumianym funkcjonowaniem pomocy społecznej, sposobów i metod efektywnego diagnozowania sytuacji społecznej, zasad współpracy i wymiany informacji w szczególności pomiędzy podmiotami podlegającymi różnym szczeblom administracji rządowej i samorządowej przyczyniło, by się do pełniejszego funkcjonowania monitorowania i diagnozowania sytuacji społecznej. Również obowiązki współpracy i wymiany informacji powinny podlegać bardziej precyzyjnym uregulowaniom, niż wynikające z art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Aktualnie wymiana informacji odbywa się w ramach kontaktów telefonicznych. Moim zdaniem również zasadnym było by utworzenie systemu zintegrowania wszelkiej pozyskanej informacji o osobach potrzebujących i wskazaniu na potrzebę dokonywania jej analizy, jak też powołanie wyspecjalizowanych podmiotów posiadających odpowiednie kwalifikacje i narzędzia do dokonywania analiz i diagnoz sytuacji społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 5-22)

1.2. Rada Gminy Gać Uchwałą Nr XX11/141/2012 z dnia 21 czerwca 2012 r. uchwaliła Statut GOPS. W § 4 pkt 3 Statutu (rozdział II, Cele i Zadania Ośrodka) zapisano, iż do zadań o charakterze obowiązkowym Ośrodka z zakresu zadań własnych należy m.in. sporządzenie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.

GOPS działając zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej – opracował za lata 2012 i 2013: *Oceny zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gać na podstawie analizy lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.*

Oceny zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gać za lata 2012 i 2013 obejmowały elementy, o których mowa w przepisie art. 16a ust. 2 ustawy o pomocy społecznej (poza informacjami o organizacjach pozarządowych), zaś ocena obejmowała osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy, o których mowa w przepisie art. 16a ust. 3 ww. ustawy.

Oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2012 – 2013 przedstawiano Radzie Gminy Gać w dniach: 25.05.2013 r. (Ocena za rok 2012), 20.05.2014 r. (Ocena za 2013) tj. po terminie określonym w art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 23-36)

Kierownik GOPS Pani - Agata Przybylska wyjaśniła, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Gaci opracował ocenę zasobów pomocy społecznej na terenie gminy Gać w oparciu o art. 16 ust 1 ustawy o pomocy społecznej. Ocenę zasobów pomocy społecznej opracowano na podstawie analizy lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Sporządzając analizy korzystano z danych Ośrodka z zakresu pomocy społecznej, Urzędu Stanu Cywilnego (demografia), Urzędu Gminy (mieszkaniowy zasób komunalny), Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Placówek Oświaty (informacje o szkołach i przedszkolach), oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Przeworsku (informacje dot. bezrobotnych). Zgodnie z art. 16a ust 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej, oceną objęto infrastrukturę Gminy, kadrę Ośrodka, nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący, a także osoby korzystające z pomocy społecznej, w tym rodzaje problemów oraz ich rozkład ilościowy. Równocześnie

deklaruję, że każde nowo opracowane Oceny zasobów pomocy społecznej na terenie naszej Gminy będą składane w wymaganym terminie określonym w art. 16 a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 5 - 22)

GOPS nie zlecał innym podmiotom przeprowadzenia badań na rzecz właściwego zdiagnozowania problemów społecznych (np. instytutom socjologii uczelni wyższych, dysponujących odpowiednimi narzędziami i doświadczeniem w przeprowadzaniu badań) przy opracowaniu *Ocen zasobów pomocy społecznej za lata 2012-2013*.

(dowód: akta kontroli str. 23-36)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- nieterminowym przedłożeniu Radzie Gminy Gać *Ocen zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gać za lata 2012 i 2013*, które zgodnie z przepisem art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej należało przedłożyć do 30 kwietnia danego roku,
- nieuwjęciu w *Ocenach zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gać za lata 2012 i 2013* – organizacji pozarządowych, mimo iż zgodnie z art. 16a ust. 2 ww. ustawy o pomocy społecznej zasoby, o których mowa w ust. 1, obejmują m.in. organizacje pozarządowe.

Kierownik GOPS Pani - Agata Przybylska stwierdziła, iż w *Ocenach zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gać za lata 2012 i 2013* nie ujęto organizacji pozarządowych ze względu na bardzo duże obciążenie pracą również w okresie tworzenia tych Ocen, jak również wynika to ze skromnych możliwości kadrowych Ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 5 - 22)

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli brak w *Ocenach zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gać za lata 2012 i 2013* wskazania organizacji pozarządowych współrealizujących zadania pomocy społecznej mógł ograniczyć wiedzę GOPS o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej i wpłynąć na ustalenie (określenie) w tym zakresie zadań i wysokości środków na kolejne lata budżetowe.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie Ośrodka w kontekście zgodności jej postanowień z przepisem art. 16b ustawy o pomocy społecznej, z przeprowadzonym wcześniej rozpoznaniem i diagnozą oraz jej monitorowanie i aktualizacja.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Z treści § 4 pkt 3 Statutu GOPS wynika, iż do zadań o charakterze obowiązkowym Ośrodka z zakresu zadań własnych należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, której celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

(dowód: akta kontroli str.23 - 30)

W okresie objętym kontrolą na terenie Gminy Gać obowiązywała *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gać na lata 2009 – 2015* (*Strategia*). GOPS umową z dnia 11 sierpnia 2008 r. zlecił Tomaszowi Jabłońskiemu

– właścicielowi Małopolskiego Centrum Studiów Strategicznych opracowanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gać do roku 2015*. Uchwałą Nr 159/XXVII/2009 z 22 czerwca 2009 r. Rada Gminy Gać zatwierdziła *Strategię*, a wykonanie ww. uchwały powierzono Kierownikowi GOPS.

Strategia zawiera elementy określone w art. 16b ust. 2 pkt 1, 2 i pkt 3 lit. a, b oraz częściowo lit. c ustawy o pomocy społecznej, tj. diagnozę sytuacji społecznej i prognozę zmian w zakresie objętym *Strategią*, cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposoby realizacji.

Strategia nie zawierała określenia ram finansowych i wskaźników realizacji działań, tj. elementów wymaganych treścią art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c i d powołanej ustawy.

Strategia nie zawiera informacji czy została opracowana zgodnie z przeprowadzonym wcześniej rozpoznaniem, na podstawie jakich dokumentów została sporządzona, czy wykorzystano w tym celu informacje zawarte w sporządzanych sprawozdaniach z działalności GOPS i czy przeprowadzono na jej potrzeby badania środowisk zagrożonych. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli GOPS nie dostarczył dokumentów kontrolerowi NIK potwierdzających czy: *Strategia* ta została opracowana zgodnie z przeprowadzonym wcześniej rozpoznaniem, na podstawie jakich dokumentów została sporządzona, czy wykorzystano w tym celu informacje zawarte w sporządzanych sprawozdaniach z działalności GOPS i czy przeprowadzono na jej potrzeby badania środowisk zagrożonych.

(dowód: akta kontroli str.37-46)

Kierownik GOPS Pani - Agata Przybylska stwierdziła, iż opracowana *Strategia* powstała w 2008 r. i osobą która kontaktowała się w sprawie *Strategii* z Tomaszem Jabłońskim była Pani Helena Sochacka – była kierownik GOPS w Gaci, która odeszła z GOPS z dniem 14.07.2009 r.

(dowód: akta kontroli str. 47- 48)

2.2. *Strategia* w dziale VI – Element projekcyjny zawiera zapisy dotyczące monitoringu i ewaluacji. W dziale tym zapisano, iż należało powołać *Zespół ds. wdrażania Strategii* (zwany dalej: „*Zespołem*”), którego szczegółowy zakres prac winien zostać ustalony przez Kierownika GOPS w porozumieniu z Wójtem w konsultacji merytorycznej z ekspertem zewnętrznym. *Zespół* ten miał dokonywać okresowych analiz i uaktualniania dokumentu – np. co rok (ewentualnie w miarę potrzeb).

Zgodnie z zapisami działu 6.2 *Strategii* – Cel Strategiczny III – zadanie 2 – utworzenie *Zespołu* winno nastąpić do końca roku.

Zgodnie z harmonogramem wdrażania *Strategii* (Tablica nr 16) podmiotem odpowiedzialnym za powołanie *Zespołu*, w terminie do czerwca 2009 r., był GOPS w porozumieniu z Wójtem Gminy Gać.

W *Strategii* zapisano, zadania które winien realizować *Zespół*, tj.:

- wspierać i upowszechniać współpracę pomiędzy sektorem publicznym szczególnie w zakresie kreowania i realizacji zadań publicznych w temacie pomocy społecznej wynikających ze *Strategii* lub innych programów będących odzwierciedleniem potrzeb społecznych (Cel Strategiczny III – zadanie nr 4 realizacja corocznie od 2009 r.).

- upubliczniać zapisy *Strategii*, sposoby jej wdrażania, a także zasady i źródła finansowania poszczególnych zadań (Cel operacyjny II – Wzmocnienie oddziaływania GOPS, zadanie nr 5, termin realizacji do końca 2009r.).

- skatalogować instytucje i podmioty realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy (Cel operacyjny III – Wspieranie i upowszechnianie współpracy pomiędzy partnerami społecznymi i wszelkimi organizacjami szczególnie w zakresie kreowania i realizacji zadań publicznych w temacie pomocy społecznej, zadanie nr 1, termin realizacji 2009 r.),

- aktualizować i udostępniać zainteresowanym podmiotom informacje o możliwych źródłach finansowania działań *Strategii* (Cel operacyjny IV – Różnicowanie strumieni pieniężnych finansujących zadania pomocy społecznej, zadanie nr 1, realizacja na bieżąco).

Ponadto w Celu Strategicznym III zapisano zadanie nr 5 – które ma polegać na: bieżącym aktualizowaniu informacji, dot. działalności GOPS na stronach internetowych BIP Gminy Gać w zakładce GOPS. Jak wykazały przeprowadzone w dniu 13 sierpnia 2014 r. oględziny, strona internetowa BIP GOPS nie była aktualizowana od daty jej utworzenia tj. od dnia 15.02.2011 r.

(dowód: akta kontroli str.37-46, 459-468)

2.3. W *Strategii*, Statucie GOPS, Regulaminie Organizacyjnym GOPS nie było zapisów odnośnie: *określenia zadania GOPS lub/i pracownika socjalnego dotyczących rozpoznania sytuacji społecznej.*

(dowód: akta kontroli str. 43 – 46,49-64)

Kierownik GOPS Pani Agata Przybylska stwierdziła, iż w okresie objętym kontrolą nie sporządzała zarządzeń ani innych dokumentów wewnętrznych odnośnie: *określenia zadania GOPS lub/i pracownika socjalnego dotyczących rozpoznania sytuacji społecznej.*

(dowód: akta kontroli str. 5 - 22)

W Regulaminie Organizacyjnym GOPS w Rozdziale IV – Zakres działania Ośrodka, oraz poszczególnych stanowisk pracy (§ 18) zapisano, iż do zadań pracowników socjalnych należy realizacja zadań wynikających ze Statutu Ośrodka i *ustawy o pomocy społecznej* w szczególności:

- rozpoznawanie i analiza potrzeb trudnych sytuacji osób, rodzin zamieszkałych w rejonie działania, w celu poprawy warunków materialnych, socjalnych i zdrowotnych,

- diagnozowanie i podejmowanie decyzji o zastosowaniu form pomocy pod kątem zaspokajania potrzeb i profilaktyki społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 49 - 64)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności GOPS w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości, polegające na:

- niepowołaniu *Zespołu*, mimo iż *Strategia* nakładała taki obowiązek. Skutkiem niepowołania *Zespołu* było niedokonywanie okresowych analiz, nieaktualnianie *Strategii*, jak również nierealizowanie ww. zadań przypisanych temu Zespołowi.

Jak stwierdziła Pani Agata Przybylska – Kierownik GOPS powodem niepowołania *Zespołu* były ograniczone możliwości kadrowe (nawał pracy) oraz finansowe. Istotnym powodem był też okres na jaki została *Strategia* opracowana, tj. do 2015 r. W przyszłym roku zostanie opracowana nowa strategia, gdzie zostaną uwzględnione wszystkie niedoskonałości w/w dokumentu.

(dowód: akta kontroli str. 5 - 22)

- niezaktualizowaniu *Strategii*, pomimo wejścia w życie z dniem 3 maja 2011 r., przepisu art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c i d ustawy o *pomocy społecznej*, obligującego do określenia jej ram finansowych i wskaźników realizacji działań. Od daty uchwalenia

Strategii, jej treść, pomimo zmian uregulowań prawnych, nie była aktualizowana. Przykładowe zmiany w obowiązującym stanie prawnym dotyczyły m.in.:

- zmiany przepisów ustawy o pomocy społecznej, określającej treść elementów strategii, przedstawionych w pkt 2.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
- zmiany przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁴, regulującej zadania związane z funkcjonowaniem Zespołu Interdyscyplinarnego,
- wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁵.

Według Kierownika Ośrodka Agaty Przybylskiej przyczyną nieaktualizowania *Strategii*, były skromne możliwości kadrowe Ośrodka co wpływało również na znaczne obciążenie pracą wykonywaną w Ośrodku na bieżąco. Dokument ten zawiera zapisy na tyle ogólne i uniwersalne, iż pozwalają na tworzenie i realizowanie różnych projektów skierowanych do mieszkańców gminy. Natomiast nowe zadania ustawowe oraz zmiany w przepisach istotne dla działalności Ośrodka były realizowane na bieżąco.

(dowód: akta kontroli str.5 - 22)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Poziom (jakość) współpracy Ośrodka z podmiotami posiadającymi informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej, wymienionymi m.in. w przepisie art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Opis stanu faktycznego

3.1. W latach 2012-2014 (I półrocze) GOPS udzielił pomocy społecznej dla 649 osób, we wszystkich przypadkach na podstawie wniosków złożonych przez strony (w 2012 r. – 248 osób, w 2013 r. 230 osoby, I półrocze 2014 r. – 171 osoby). GOPS w okresie objętym kontrolą nie udzielił pomocy z urzędu z własnej inicjatywy, a w wyniku współpracy (zgłoszeń innych podmiotów) udzielono pomocy 38 osobom i 9 rodzinom. Z inicjatywy innych instytucji oraz innych osób udzielono pomocy 38 osobom oraz 9 rodzinom w ramach procedury „Niebieskiej karty”, w tym 25 osób zgłosiły osoby fizyczne, a udzielona pomoc dla tych osób obejmowała: posiłek, zasiłek celowy, zasiłek stały, zasiłek okresowy, skierowanie do domu pomocy społecznej.

W związku z realizacją projektu PO KL „Czas na aktywność w Gminie Gać”: w 2012 r. wzięło udział – 10 osób, w 2013 r. wzięło udział – 8 osób, a w I półroczu 2014 r. wzięło udział – 7 osób.

W związku z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2012 r. – w pieczy zastępczej przebywało 2 dzieci oraz w pogotowiu opiekuńczym 1 dziecko, zaś w 2013 r. i w I półroczu 2014 r. – po 2 dzieci w pieczy zastępczej i po 3 w placówkach opiekuńczo wychowawczych.

W latach 2012-2014 GOPS nie wydawał decyzji na podstawie art 102 ust 2 ustawy o pomocy społecznej. Wszystkie decyzje zostały wydane na podstawie art 102 ust 1 tej ustawy, tj. na wniosek osoby zainteresowanej.

(dowód: akta kontroli str. 65-84)

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.

Jak stwierdziła Kierownik GOPS – Pani Agata Przybylska - udzielania pomocy z Urzędu Ośrodek nie może wykazać, gdyż wszystkie działania, które prowadzono z inicjatywy ośrodka w toku postępowania, kończyły się wypisaniem wniosku o pomoc przez osobę potrzebującą. Dlatego nie traktowano tych spraw jako pomocy z urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 85-86)

W wyniku analizy akt 25 beneficjentów pomocy społecznej, którym pomoc była udzielona na wniosek osoby zainteresowanej (który każdorazowo był poprzedzony zgłoszeniem osoby fizycznej o konieczności udzielenia pomocy dla danej osoby) stwierdzono, iż działania udokumentowane zostały każdorazowo poprzez adnotacje służbowe sporządzone przez pracowników socjalnych, które stanowiły załącznik do sporządzonych wywiadów środowiskowych. Udzielono 18 zasiłków celowych, po 3 okresowe i stałe, oraz w 1 przypadku wydano decyzję o skierowaniu do Domu Pomocy Społecznej (DPS).

(dowód: akta kontroli str. 87-110)

3.2. Kierownik GOPS – Pani Agata Przybylska stwierdziła, iż przy rozpoznawaniu i monitorowaniu sytuacji społecznej, Ośrodek współpracował – zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy *o pomocy społecznej* – z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem katolickim, oraz osobami prawnymi i fizycznymi. W okresie objętym kontrolą Ośrodek współpracował z:

- Środowiskowym Domem Samopomocy (ŚDS) w Łopuszce Wielkiej. Współpraca polegała na informowaniu osób niepełnosprawnych o możliwości skorzystania z usług ŚDS, w okresie objętym kontrolą do ŚDS skierowano 1 osobę: w 2012 r. W 2012 r., 2013 r. i w 2014 r do ww. ŚDS uczęszczały 3 osoby z terenu GOPS. W wyniku podjętych działań została zidentyfikowana 1 nowa osoba.

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Przeworsku. Współpraca polegała na kierowaniu osób do DPS, realizacji ustawy *o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej*, organizowaniu spotkań przez PCPR, których celem był monitoring i wymiana informacji o sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, zachęcanie osób do skorzystania z bezpłatnych porad prawnych i psychologicznych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej działającym przy PCPR. W wyniku współpracy nie zidentyfikowano żadnej osoby („nowej i starej”).

- Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „ALMUS” w Białobokach i Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „LEKARZ RODZINNY” w Dębowie – współpraca w związku z działalnością Zespołu Interdyscyplinarnego. Współpraca z lekarzem rodzinnym w zakresie umawiania wizyt dla podopiecznych ośrodka oraz realizowania recept wystawionych przez lekarzy dla podopiecznych ośrodka. W wyniku współpracy z „ALMUS” zidentyfikowano 6 nowych osób, natomiast w wyniku współpracy z „LEKARZEM RODZINNYM” w Dębowie nie zidentyfikowano żadnych osób.

- Komisariatem Policji w Kańczudze – współpraca w związku z działalnością Zespołu Interdyscyplinarnego. Współpraca polegała na monitorowaniu sytuacji podopiecznych w okresie zimowym, wsparciu ze strony policji podczas wykonywania czynności służbowych przez pracownika socjalnego. W wyniku współpracy zidentyfikowano 9 nowych rodzin.

- Gminną Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - kierowanie oraz motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego, wspieranie działań zgodnych z procedurą „Niebieska Karta” przeciwdziałających przemocy domowej. W wyniku współpracy zidentyfikowano 1 nową osobę.

- Stowarzyszeniem na rzecz Rozwoju Gminy Gać – współpraca polegała na wspólnym diagnozowaniu osób potrzebujących wsparcia w formie produktów żywnościowych oraz sprowadzaniu produktów żywnościowych z Podkarpackiego Banku Żywności. W wyniku współpracy nie zidentyfikowano żadnych osób.

- Podkarpackim Bankiem Żywności - współpraca przy sprowadzaniu produktów żywnościowych. Zawarta umowa dotyczyła zasad współpracy i partycypacji w kosztach rozdysponowania artykułów spożywczych, przy współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Gminy Gać. W wyniku współpracy nie zidentyfikowano żadnych osób.

- Prezesem Sądu Rejonowego w Przeworsku – zawarto porozumienie, celem którego było zapewnienie współpracy w zakresie tworzenia skutecznej realizacji ustawowych zadań Zespołu Interdyscyplinarnego. Prezes Sądu wyznaczył członka Zespołu Interdyscyplinarnego. W wyniku współpracy nie zidentyfikowano żadnych osób.

- 13 szkołami, do których uczęszczają dzieci i młodzież z terenu Gminy Gać. Współpraca polegała na wspólnym typowaniu dzieci do objęcia dożywianiem, pomocą finansową, pracą socjalną oraz współdziałaniu z pedagogami szkolnymi w celu rozwiązywania problemów opiekuńczo wychowawczych, bądź nawiązywaniu kontaktów z rodzicami. W wyniku w/w współpracy: w 2012 r. dożywianiem objęto 114 dzieci, w 2013 r. - 106 dzieci, a do 30.06.2014 r. 102 dzieci. W wyniku współpracy zidentyfikowano 2 nowych dzieci.

-Powiatowym Urzędem Pracy w Przeworsku współpraca polegała na pozyskiwaniu informacji o beneficjentach, organizowaniu prac społecznie-użytecznych, staży, prac interwencyjnych oraz robót publicznych. W ramach współpracy zostało podpisane porozumienie dotyczące zapewnienia sprawnej wymiany informacji dotyczących osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP i korzystających z pomocy Ośrodka, wobec których były podejmowane działania z projektu „Czas na aktywność w gminie Gać”. W wyniku współpracy zidentyfikowano 3 nowe osoby.

- Schroniskiem dla Bezdomnych Św. Brata Alberta w Przemyśle – przyznawanie przez GOPS pomocy rzeczowej i finansowej. W wyniku współpracy nie zidentyfikowano żadnych osób. W schronisku przebywa 1 osoba z terenu gminy Gać.

GOPS współpracował również radnymi, sołtysami i osobami fizycznymi zwłaszcza w zakresie przekazywania informacji o możliwości skorzystania z pomocy społecznej, jednak współpraca ta jest trudna do udokumentowania. Efektem w/w współpracy było zidentyfikowanie „nowych” osób jak i takich które już wcześniej korzystały z pomocy społecznej. W latach 2012 – I półrocze 2014 w wyniku zgłoszeń przez osoby fizyczne (w tym radnego) zidentyfikowano łącznie 25 nowych osób. W wyniku współpracy z policją w ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego zidentyfikowana 9 nowych rodzin.

(dowód: akta kontroli str. 111-118)

GOPS okazał dokumentację potwierdzającą realizowanie współpracy z ww. podmiotami, na którą składały się m.in.. pisma, umowy, porozumienia.

(dowód: akta kontroli str. 119-346, 801-822)

Sekretarz Gminy Gać potwierdził, iż na terenie Gminy nie działają noclegownie, schroniska i jadalnie.

(dowód: akta kontroli str. 347-352)

W okresie objętym kontrolą GOPS nie współpracował ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Wsi Gać w Gaci, Stowarzyszeniem Nisus w Gaci, 3 Parafiami

z terenu Gminy Gać, Polskim Związkiem Emerytów i Rencistów Oddział w Gaci, a są to jednostki, które mogą posiadać informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 111-118, 347-352)

Jak stwierdziła – Pani Agata Przybylska Kierownik GOPS - Ośrodek posiada wiedzę o funkcjonujących na terenie swojego działania organizacjach pozarządowych i społecznych mogących jednocześnie posiadać informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej – 21 organizacji. Nie jesteśmy w stanie współpracować z wszystkimi 21, ponieważ charakter działania niektórych z nich różni się i nie jest tożsamy z zakresem działalności prowadzonej przez Ośrodek. Nie współpracowaliśmy z około 18 organizacjami, a w niektórych przypadkach współpraca była doraźna, spowodowana potrzebą danej chwili, oparta na kontakcie osobistym, telefonicznym lub za pośrednictwem osób drugih (nieudokumentowana). Do takich zaliczyć można współpracę z Polskim Związkiem Emerytów i Rencistów. Pracownicy Ośrodka w porozumieniu z prezesem Związku kwalifikowali osoby do pomocy żywnościowej, oraz zachęcali osoby będące w wieku emerytalnym do uczestnictwa w spotkaniach organizowanych przez Związek.

(dowód: akta kontroli str. 687-678)

3.3.

W toku kontroli uzyskano w 8 organizacjach społecznych i pozarządowych, do których zadań statutowych należą zadania z zakresu pomocy społecznej lub dziedzin pokrewnych, mających siedzibę (lub oddział) i działających na terenie Gminy Gać (poza Stowarzyszeniem Klubu Abstynenta „Bratek” w Przeworsku) informacje na temat udzielanej przez GOPS pomocy społecznej.

Anonimowe ankiety wypełniło 45 osób, po 5 ze Stowarzyszenia Klubu Abstynenta „Bratek” w Przeworsku, Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Gać, Polskiego Związku Emerytów i Rencistów Oddział w Gaci, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Almus” w Białobokach, Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Wsi Gać w Gaci, Parafii pw. NMP Królowej Polski w Dębowie, Stowarzyszenia Nisus w Gaci oraz 10 osób z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Lekarz Rodzinny” w Dębowie.

Z ankiet tych wynika, iż 39 ankietowanych wiedziało gdzie może ubiegać się o pomoc społeczną (wskazując w odpowiedziach m.in. GOPS, Urząd Gminy, opieka społeczna, pomoc społeczna, pracownik socjalny, MOPS), natomiast 37 ankietowanych wiedziało o jaką pomoc może się ubiegać. Ankietowani wskazali podstawowe formy pomocy m.in.: zasiłki celowe, stałe, pomoc rzeczową, pomoc finansową, dożywianie, zakup węgla, dożywianie dzieci. Wśród ankietowanych nie było osób, które zwróciły się o pomoc społeczną i jej nie uzyskały, spośród 45 ankietowanych, 36 starało się uzyskać pomoc społeczną i pomoc uzyskało. Spośród 8 ankietowanych, którzy nie starali się o pomoc 7 wskazało, iż ich dochód nie przekroczył kryterium dochodowego. Osoby te spełniały przesłanki udzielenia pomocy społecznej, o których mowa w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Jako przyczynę niewnioskowania o udzielenie pomocy ankietowani wskazali m.in. *wysoka emerytura, nie wiedziałam, nie potrzebowałam, brak konieczności*. Źródłem wiedzy o możliwych do otrzymania formach pomocy byli m.in.: znajomi, RTV. Główną przyczyną ubiegania się o pomoc było bezrobocie (17 ankietowanych), następnie niepełnosprawność i ubóstwo (po 12 ankietowanych), długotrwała lub ciężka choroba (9).

(dowód: akta kontroli str. 975-1194)

3.4. Ze sprawozdań MPiPS za lata 2012 – 2013 (Dział 2 A, 2 B, 4) wynika, iż GOPS nie udzielał świadczeń z tytułu: zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną (2A), specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (2A), pomocy dla cudzoziemców, o których mowa w art. 5a ustawy o pomocy społecznej (2A), pomocy dla cudzoziemców, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium RP (2A), wynagrodzenia należnego opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznanej przez sąd (w 2013 r.) (2A), zasiłków stałych przyznanych dla osoby pozostającej w rodzinie (2B), długotrwałej choroby, możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego (2B), schronienia (2B), ubrania (2B), zasiłku celowego na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ (2B), zasiłku celowego w formie biletu kredytowanego (2B), sprawienia pogrzebu (2B), pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie (2B), potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi (2B), narkomanii (2B), trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (2B), trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą (2B), zdarzeń losowych (2B), sytuacji kryzysowej (2B), klęski żywiołowej lub ekologicznej (2B).

Ponadto ze sprawozdań SKŁ – EMRENT za lata 2012 – 2013 wynika, iż nie udzielano przez GOPS pomocy z tytułu: składek opłacanych od 1.01.2001 r. na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej (opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem).

(dowód: akta kontroli str. 353-410)

Z informacji z dnia 14 sierpnia 2014 r. Wojewody Podkarpackiego (Wojewody) wynika, że w latach 2012 – 2013 nie toczyło się żadne postępowanie administracyjne w oparciu o art. 53 ust. 1 pkt 15 bądź art. 53a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach⁶.

W latach 2012 – 2013 Wojewoda wydał cztery decyzje o udzieleniu cudzoziemcom zgody na pobyt tolerowany na terytorium RP. Żaden z tych cudzoziemców nie otrzymał zgody na pobyt tolerowany na obszarze działania Ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 411-414)

W latach 2012 – 2013 GOPS nie przyznawał pomocy z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Z informacji z dnia 12 sierpnia 2014 r. otrzymanej z Zakładu Karnego w Uhercach Mineralnych wynika, iż osadzonych zwalnianych z zakładu karnego informowano w trakcie rozmowy końcowej o możliwościach uzyskania pomocy postpenitencjarnej w ośrodku pomocy społecznej odpowiednim do miejsca zamieszkania.

(dowód: akta kontroli str. 415-418)

Do dnia zakończenia niniejszej kontroli Kierownik Schroniska Dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta w Przemyślu nie udzielił odpowiedzi na zadane pytanie: Czy w latach 2012 – 2013 nie wystąpiły przypadki konieczności sprawienia przez Schronisko pogrzebu, w tym osobom bezdomnym z terenu Gminy Gać?

(dowód: akta kontroli str. 419-420)

W kontroli ustalono, iż GOPS nie realizował zadania własnego gminy, o którym mowa w art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej, tj. nie przyznawał i nie

⁶ Dz. U. z 2011 r. Nr 264, poz. 1573 ze zm.

wypłacał pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze.

(dowód: akta kontroli str. 353-410)

Jak stwierdził – Przewodniczący Rady Gminy Gać – Pan Lesław Stańko – Rada Gminy Gać nie uchwaliła w drodze uchwały szczegółowych warunków i trybu przyznania i zwrotu zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie, o którym mowa w art. 43 ust. 10 ustawy o *pomocy społecznej*. Powodem niepodjęcia takiej uchwały jest brak zasadności. Na terenie Gminy Gać nie zdiagnozowano takiej potrzeby.

(dowód: akta kontroli str. 421-424)

Pismem z dnia 11 sierpnia 2014 r. dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Przeworsku poinformował, iż nie posiada wiedzy o osobach, którym przysługiwałaby pomoc społeczna na ekonomiczne usamodzielnienie, o którym mowa w art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy o *pomocy społecznej*.

(dowód: akta kontroli str. 425-430)

Kierownik GOPS Pani Agata Przybylska stwierdziła, iż w latach 2012-2013 Ośrodek nie udzielał ww. form pomocy ze względu na brak potrzeb, niezidentyfikowanie takich osób oraz różne okoliczności. Pomocy na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 9 ustawy o *pomocy społecznej* (opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem), ponieważ funkcjonującą formą pomocy jest w tym zakresie jest świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy, od których odprowadza się składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe oraz zdrowotne. Ośrodek współpracując z organami administracji rządowej, samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi podejmuje działania celem zidentyfikowania potencjalnych beneficjentów. Również pracownicy socjalni wyszukują i diagnozują nowe osoby potrzebujące pomocy, niezależnie od powodów jego trudnej sytuacji życiowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie. W celu upublicznienia możliwości otrzymania pomocy Ośrodek wszelkie informacje dotyczące udzielanej pomocy umieszcza na stronie internetowej Urzędu Gminy Gać: www.gac.pl w zakładce urząd gminy -> jednostki organizacyjne -> GOPS, od 21.08.2014 r. na BIP oraz na tablicy ogłoszeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaci. Informacje zawierają wszelkie możliwe do udzielania formy pomocy świadczonej przez GOPS.

(dowód: akta kontroli str. 5-22)

3.5. W toku kontroli Najwyższa Izba Kontroli zwróciła się do 7 instytucji, tj. do Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Jarosławiu z siedzibą w Przeworsku, Dyrektora Zespołu Szkół w Dębowie, Fundacji Pomocy Młodzieży im. Jana Pawła II „Wzrastanie” Dom dla dzieci w Łopuszce Małej, Powiatowego Urzędu Pracy w Przeworsku, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Almus” w Białobokach, Naczelnika Komisariatu Policji w Kańczudze, a także do sołtysa wsi Gać z prośbą o informacje na temat współpracy z GOPS w zakresie rozpoznawania i monitorowania pomocy społecznej w latach 2012 – 2014 (I połowa).

Kierownik Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Jarosławiu z siedzibą w Przeworsku – stwierdziła, iż Zespół był w stałej współpracy z GOPS, a współpracę należy zakwalifikować jako bardzo dobrą.

Dyrektor Zespołu Szkół w Dębowie – stwierdziła, iż współpraca z GOPS układała się prawidłowo. Szkoła była na bieżąco informowana przez Kierownika GOPS

o możliwości dożywiania dzieci w szkole, w tym również tych, których wskazałaby dodatkowo szkoła.

Dyrektor Fundacji Pomocy Młodzieży im. Jana Pawła II „Wzrastanie” Dom dla dzieci w Łopuszce Małej – stwierdziła, iż współpraca polega głównie na kontaktach w sprawie wychowanki Domu. Ponadto w pozostałych sprawach Dom nie współpracował z GOPS gdyż wskazane w piśmie NIK formy współpracy nie są w zakresie działalności Fundacji.

Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Przeworsku stwierdził, iż w celu współpracy i wymiany osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP i korzystających z pomocy GOPS, wobec których podejmowane są działania z projektu „Czas na aktywność w Gminie Gać” oraz zapewnienia tym osobom optymalnych możliwości aktywizacji zostały zawarte porozumienia.

Kierownik Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Almus” w Białobokach stwierdził, iż współpraca z GOPS odbywa się systematycznie.

Naczelnik Komisariatu Policji w Kańczudze stwierdził, iż współpraca z GOPS polegała na bieżącym przekazywaniu informacji o sytuacjach rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, alkoholizmem lub trudną sytuacją finansową.

Z przekazanej informacji od Sołtysa wsi Gać wynika, iż współpraca z GOPS polega m.in. na wymianie informacji na temat osób potrzebujących pomocy.

Żaden z ww. podmiotów nie udzielił jednoznacznej odpowiedzi na pytanie: czy GOPS występował do ww. podmiotów z zapytaniem o sytuację mieszkańców i wskazanie osób wymagających objęcia pomocą społeczną, czy podmioty te zgłaszały do GOPS osoby w celu objęcia ich pomocą społeczną.

(dowód: akta kontroli str. 429-458)

3.6. Według Kierownika GOPS – Pani Agaty Przybylskiej – Ośrodek zdiagnozował i objął pomocą wszystkie osoby i rodziny, które wymagały pomocy i jednocześnie spełniały kryteria ustawowe. Każda uzyskana informacja niezależnie od sposobu zgłoszenia (czy to od konkretnych osób, instytucji czy zgłoszenia anonimowego) została rzetelnie sprawdzona oraz zdiagnozowana. Zawsze istnieje prawdopodobieństwo, że nie zdiagnozowano wszystkich osób potrzebujących na terenie działania Ośrodka. Ustawa o pomocy społecznej nie podaje gotowych rozwiązań jak skutecznie dotrzeć do każdego potrzebującego, ani nie wskazuje na narzędzia, które umożliwiłyby kompleksowe zdiagnozowanie całego środowiska. Pracownicy socjalni dokładają wszelkich starań w celu pełnego rozeznania potrzeb osób mieszkających na terenie gminy Gać. Zdarzają się sytuacje, że osoby w potrzebie nie chcą informować o trudnych sytuacjach istniejących w ich rodzinach, ponieważ wstydzą się sąsiadów i negatywnego postrzegania ich rodziny w tak małym wiejskim środowisku, np. w przypadku uzależnień lub przemocy. Z drugiej strony w wiejskim środowisku przepływ informacji jest dużo większy, co pozwala pracownikom socjalnym na szybkie zdiagnozowanie osób potrzebujących. Dobra współpraca z radnymi, dyrektorami szkół, ośrodkami zdrowia, pozwala na zidentyfikowanie potencjalnych beneficjentów pomocy. W celu upublicznienia informacji dotyczących możliwości form pomocy informacje te zostały umieszczone na stronie internetowej urzędu gminy oraz BIP, jak również tablicach ogłoszeń znajdujących się w urzędzie.

(dowód: akta kontroli str. 5-22)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono brak procedur, o których mowa w art. 43 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej, tj. określających wysokość i szczegółowe warunki, a zwłaszcza tryb

przyznawania i zwrotu pomocy osobie lub rodzinie zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie.

Według Kierownika GOPS Pani Agaty Przybylskiej, Ośrodek nie występował do rady gminy z wnioskiem o podjęcie uchwały w trybie art. 43 ust 10 ustawy o pomocy społecznej, ponieważ w żadnym z prowadzonych postępowań nie zdiagnozowano takiej potrzeby. Informacje dotyczące możliwości takiego wsparcia są umieszczone na tablicach ogłoszeń na stronie internetowej urzędu gminy oraz BIP. Nadmieniam, iż każdy pracownik socjalny wyszukuje i diagnozuje nowe osoby potrzebujące pomocy, niezależnie od powodów jego trudnej sytuacji życiowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

(dowód: akta kontroli str. 5-22)

Ustalone
nieprawidłowości

W okresie objętym kontrolą GOPS nie współpracował z 6 podmiotami z terenu Gminy Gać (Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Gać w Gaci, Stowarzyszenie Nisus w Gaci, 3 Parafie, Polski Związek Emerytów i Rencistów Oddział w Gaci), które mogły posiadać informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej. W związku z tym nie wykorzystał w pełni możliwości współpracy o której mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na zasadność, poszerzenia współpracy z możliwie największym kręgiem tych podmiotów. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli podjęcie zwiększonych działań w powyższym zakresie, umożliwi pełniejszą realizację obowiązku udzielania pomocy społecznej z urzędu, o którym mowa w art. 102 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

4. Informowanie w BIP o zakresie udzielania pomocy społecznej.

Opis stanu
faktycznego

4.1. W okresie objętym kontrolą GOPS nie dysponował własną stroną internetową BIP lecz korzystał ze strony BIP Urzędu Gminy Gać.

W wyniku przeprowadzonych w dniu 13 sierpnia 2014 r. oględzin zawartości strony internetowej BIP Urzędu Gminy Gać stwierdzono, iż zawierała ona dane teleadresowe dotyczące GOPS i informacje o kierowniku GOPS: Agata Wróbel (aktualne nazwisko Przybylska). Informacje te zostały wytworzone 15 lutego 2011 r. i od tej daty nie były zmieniane.

Ponadto dokonano oględzin tablic ogłoszeniowych w budynku GOPS i stwierdzono, iż GOPS posiada dwie tablice informacyjne, na których znajdowały się informacje dotyczące m.in.: wszystkich możliwych do przyznania form pomocy, asystenta rodziny, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, świadczeń rodzinnych, okresu zasiłkowego 2013/2014, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekunów. Treść zamieszczonych informacji odpowiadała zapisom wynikającym z obowiązujących przepisów i uregulowań wewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 459-468)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość związaną z niewypełnieniem dyspozycji określonych w przepisie art. 6 ust. 1 pkt 2 lit. c i pkt 3 lit. d ustawy o dostępie do informacji publicznej, dotyczącą nieudostępniania informacji o realizowanych zadaniach z zakresu pomocy społecznej.

Kierownik GOPS Pani - Agata Przybylska wyjaśniła, iż w dniu 21 sierpnia 2014 r. wszystkie informacje, dotyczące świadczonych usług z zakresu pomocy społecznej zostały opublikowane na stronie BIP Urzędu Gminy. Zostały podjęte prace nad stworzeniem własnej strony internetowej, które zostaną zakończone w dniu 3.09.2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 5-22)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

5. Prawidłowość realizacji obowiązków przez pracowników socjalnych, związanych z identyfikowaniem potencjalnych beneficjentów i monitorowaniem beneficjentów pomocy społecznej.

Opis stanu faktycznego

5.1. Na obszarze Gminy Gać na dzień 1 stycznia 2012 r., 31 grudnia 2013 r. oraz na koniec czerwca 2014 r. zamieszkiwało odpowiednio 4.681, 4.668 i 4.654 osób. W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał 2 pracowników socjalnych, a tym samym nie spełniono wymogu określonego w art. 110 ust. 11 ustawy o *pomocy społecznej*, gdyż na jednego pracownika socjalnego przypadało ponad 2.300 mieszkańców, a pracowników tych musi być nie mniej niż 3.

(dowód: akta kontroli str. 469-486)

Kierownik GOPS – Agata Przybylska wyjaśniła, że Ośrodek nie spełnia wymagań określonych w art. 110 ust. 11 ustawy o *pomocy społecznej* głównie z powodów ekonomicznych. Na gminę nakładane są nowe zadania, na które nie jest przeznaczana dotacja z budżetu państwa. W takiej sytuacji trudno jej znaleźć pieniądze na dodatkowy etat dla pracownika socjalnego.

(dowód: akta kontroli str.5-22)

5.2. Pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS spełniali wymogi kwalifikacyjne, określone w przepisie art. 116 ust. 1 ustawy o *pomocy społecznej*.

5.3. W regulaminie organizacyjnym GOPS w rozdziale IV – *Zakres działania Kierownika Ośrodka, oraz poszczególnych stanowisk pracy* określono zadania pracownika socjalnego. Natomiast obowiązki wynikające z art. 119 ust. 1 pkt 2, 6, 7, 8, 9 ustawy o *pomocy społecznej*, odnoszące się do rozpoznania sytuacji społecznej, zostały określone w zakresach czynności obu pracowników socjalnych, w brzmieniu i zakresie, jak w cyt. powyżej art. 119 ustawy o *pomocy społecznej*.

Zarówno w regulaminie organizacyjnym GOPS jak i w zakresach czynności pracowników socjalnych nie określono metod dotarcia (sposobu monitorowania) do osób potrzebujących pomocy społecznej, jak również nie zawarto zapisów, dotyczących stosowania „dobrych praktyk”.

(dowód: akta kontroli str. 49-64, 477 -486)

5.4. Realizując zadania wynikające z art. 119 ustawy o pomocy społecznej pracownicy socjalni wywiązywali się z zadań w zakresie:

- dokonywania analizy i oceny zjawisk, powodujących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowania do uzyskania tych świadczeń (art. 119 ust 1 pkt 2), poprzez przyznawanie świadczeń z pomocy społecznej, które odbywało się po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, analizie dokumentów dotyczących sytuacji rodzinnej i materialnej. Analiza dokumentacji 25 beneficjentów pomocy społecznej wykazała, iż wszyscy beneficjenci złożyli wnioski o pomoc, a decyzje przyznające świadczenia zostały wydane po wcześniejszym

przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i po przeanalizowaniu złożonych dokumentów,

(dowód: akta kontroli str. 87-110)

- pobudzania społecznej aktywności i inspirowania działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych (art. 119 ust 1 pkt 6), poprzez motywowanie potencjalnych beneficjentów do uczestnictwa w projekcie systemowym „Czas na aktywność w Gminie Gać”, którzy nabywali nowe umiejętności społeczne i zawodowe w trakcie prowadzonych warsztatów racjonalnej terapii zachowań, treningów kompetencji i umiejętności społecznych, doradztwa zawodowego, oraz uczestnictwie w kursach zawodowych,

(dowód: akta kontroli str.487-542)

- współpracy i współdziałania z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenia skutków ubóstwa(art 119 ust 1 pkt 7), poprzez współpracę m.in. z kuratorami sądowymi, policją, prokuraturą, pielęgniarkami środowiskowymi, w wyniku których zawarto w dniu 12.07.2011 r. porozumienia. Celem ich było zapewnienie współpracy w zakresie tworzenia i skutecznej realizacji ustawowych zadań Zespołu Interdyscyplinarnego. W wyniku współpracy z PCPR w Przeworsku zachęcano sprawców przemocy do udziału w Programie Korekcyjno – Edukacyjnym, który był kierowany do osób stosujących przemoc domową z Powiatu Przeworskiego. Program ten był prowadzony przez wykwalifikowaną kadrę z obszaru przemocy. W związku realizacją ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny uczestniczył w spotkaniach z zespołem oceniającym sytuację dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej oraz opracowywał plany pracy z tymi rodzinami,

(dowód: akta kontroli str.487-494, 153-160, 173-220,245-250, 543-564)

- inicjowania nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji takich osób i rodzin (art. 119 ust 1 pkt 8), poprzez motywowanie klientów do uczestnictwa w projektach systemowych realizowanych przez GOPS jak i inne instytucje (PCPR, WUP), zachęcanie do podejmowania prac społecznie użytecznych, robót publicznych, staży czy prac interwencyjnych. Ośrodek przeznaczając własne środki zatrudnił 2 osoby w ramach prac interwencyjnych w 2013 r. i w 2014 r., 1 – w ramach robót publicznych w 2013 r., oraz 1 osobę w ramach stażu w 2013 r. Osoby mające problemy z alkoholem kierowano do GKRPA i na realizowane przez PCPR programy Korekcyjno Edukacyjne,

(dowód: akta kontroli str. 321-336, 487-494, 557-578)

- współuczestniczenie w inspirowaniu, opracowywaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia (art. 119 ust 1 pkt 9), poprzez współuczestniczenie w opracowaniu Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy.

(dowód: akta kontroli str.487-494, 579-580)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli przedstawione przez GOPS dokumenty w zakresie realizacji zadań, związanych pobudzaniem społecznej aktywności i inspirowaniem działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych (art. 119 ust 1 pkt 6), nie potwierdzają należytej realizacji tych obowiązków przez pracowników socjalnych. Przedłożone dowody w tym zakresie kwalifikują się do uznania realizacji zadań pracowników socjalnych, dotyczących współuczestnictwa w inspirowaniu, opracowywaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej.

5.5. Anonimowe badanie ankietowe jakości pracy pracowników socjalnych Ośrodka wykazały m.in., że oboje ankietowani pracownicy mają wystarczającą ilość czasu, aby pracę socjalną realizować w taki sposób, jak by chcieli. Posiadają odpowiednie zabezpieczenie infrastrukturalne, w postaci m.in.: biurka, komputera, stosownego oprogramowania, dostępu do Internetu, transportu, limitu kilometrów, pomieszczenia do przeprowadzania niekrępujących rozmów, w celu realizowania pracy socjalnej. Nie realizują innych zadań, niż te związane z pomocą społeczną. Z ankiet wynikało, iż kierownictwo ośrodka pomocy społecznej, bądź władze gminne nie stwarzają barier w realizacji niestandardowych działań związanych z identyfikacją osób i niesieniem pomocy społecznej, oraz w uczestnictwie w szeroko rozumianych programach i projektach służących zapobieganiu wykluczeniom społecznym. Zdaniem ankietowanych, są oni należycie przygotowani (np. poprzez uczestnictwo w szkoleniach) do realizacji zadań związanych z identyfikowaniem i monitorowaniem sytuacji społecznej, określonych w art. 119 ust. 1 pkt 2, 6, 7, 8 i 9 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto ankietowani nie potrzebowali ewentualnego wsparcia ze strony radcy prawnego lub psychologa bądź też osób pracujących w innych specjalistycznych zawodach, a w przypadku, gdy potrzebowali tego wsparcia, to ich zdaniem, by je otrzymali.

(dowód: akta kontroli str. 581- 588)

5.6. Analiza losowo wybranej dokumentacji 25 beneficjentów pomocy społecznej, którym GOPS udzielił wsparcia po informacjach otrzymanych od osób fizycznych wykazała, że pracownicy socjalni we wszystkich przypadkach, wywiady środowiskowe przeprowadzali w okresie 14 dni od złożenia zawiadomienia, tj. w terminie określonym w § 2 rozporządzeń Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2011 r. (Dz. U. Nr 27, poz. 138) i z dnia 8 czerwca 2012 r. *w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego*⁷. W badanych wywiadach środowiskowych nie zawierano adnotacji dotyczącej możliwości skorzystania z aktualnie realizowanych programów pomocowych. W treści wywiadów nie stwierdzono zapisów zachęcających do przekazania informacji innym osobom, o możliwości zwrócenia się przez nich do GOPS i skorzystania z danej formy pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 589-594)

5.7. Zgodnie z zapisami Regulaminu Organizacyjnego GOPS wprowadzonego zarządzeniem kierownika GOPS nr 7/2012 z dnia 31 lipca 2012 r. – pracownicy socjalni wchodzi w skład komórki organizacyjnej „Pomoc Społeczna” i podlegają bezpośrednio kierownikowi. Do zadań kierownika należy nadzorowanie pracowników socjalnych w ramach rozpoznawania i ustalania potrzeb w zakresie środowiskowej pomocy społecznej oraz przeprowadzanie analizy i oceny działalności pracowników GOPS.

(dowód: akta kontroli str. 49-64)

Jak stwierdziła Kierownik GOPS - Pani Agata Przybylska kontrola wewnętrzna w stosunku do pracowników socjalnych była i jest realizowana na bieżąco, w formie kontroli wstępnej, tj. akceptacji działań zamierzonych poprzez analizę dokumentu jakim jest kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz innej prowadzonej przez pracowników socjalnych dokumentacji, dotyczącej klientów pomocy społecznej, poprzez badanie ich zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, ustalaniu przyczyn, skutków oraz osób odpowiedzialnych za ewentualnie stwierdzone nieprawidłowości, a także na wskazaniu sposobu ich wyeliminowania. Zadania dotyczące nadzoru nad jakością pracy pracowników socjalnych, ze szczególnym uwzględnieniem poczynąń związanych z wydatkami finansowymi,

⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 712

uregulowane zostały zarządzeniem kierownika GOPS nr 18/2010 z dnia 31 grudnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia „zasad kontroli zarządczej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gaci”.

(dowód: akta kontroli str. 487-494, 595-620)

Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie w dniu 18 kwietnia 2013 r. przeprowadził w GOPS kompleksową kontrolę, której przedmiotem była realizacja zadań samorządu gminnego w zakresie pomocy społecznej wykonywanych przez Ośrodek oraz przestrzeganie zgodności zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami. W wyniku podjętych czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości polegające na braku działań w zakresie prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych, oraz nieprawidłowym stosowaniu kpa.

(dowód: akta kontroli str. 621-626)

W wyniku analizy dokumentacji 25 beneficjentów pomocy społecznej, którym GOPS udzielił wsparcia po informacjach otrzymanych od osób fizycznych stwierdzono, że w sporządzonych wywiadach środowiskowych Kierownik GOPS każdorazowo dokonywała stosownej akceptacji, potwierdzającej dokonane ustalenia przez pracowników socjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 589-594)

5.8. Z dniem 31 grudnia 2013 r. weszły w życie przepisy art. 121a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, na podstawie których pracownik socjalny ma prawo do korzystania z poradnictwa prowadzonego przez supervisorów pracy socjalnej, w celu zachowania i wzmocnienia kompetencji zawodowych, utrzymania wysokiego poziomu świadczonych usług oraz przeciwdziałania zjawisku wypalenia zawodowego.

W kontroli ustalono, że w GOPS nie powołano i nie korzystano z wiedzy i doświadczenia supervisorów pracy socjalnej.

(dowód: akta kontroli str. 589-590)

Jak stwierdziła Kierownik GOPS - Pani Agata Przybylska w GOPS nie realizuje się supervizji pracy socjalnej, powodem jest brak środków finansowych oraz brak zainteresowania ze strony pracowników socjalnych. Pracownicy socjalni jednak systematycznie uczestniczą w szkoleniach, konferencjach dzięki którym nabywają wiedzę i umiejętności zawodowe.

(dowód: akta kontroli str. 5-22)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Pracownicy socjalni Ośrodka nie korzystali z prawa, o którym mowa w art. 121a ust.1 ustawy o pomocy społecznej, do poradnictwa prowadzonego przez supervisorów pracy socjalnej. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli korzystanie z poradnictwa prowadzonego w ramach tego standardu mogłoby przyczynić się do poszerzenia wiedzy pracowników socjalnych na temat możliwych sposobów identyfikowania potencjalnych beneficjentów i monitorowania beneficjentów pomocy społecznej. Mogłoby też poszerzyć wiedzę pracowników socjalnych dotyczącą pobudzania społecznej aktywności i inspirowania działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

(dowód: akta kontroli str. 589-590)

5.9. Spośród wysłanych do 20 losowo wybranych beneficjentów pomocy społecznej ankiet, dotyczących jakości pracy socjalnej, świadczonej przez pracowników Ośrodka, na które odpowiedziało 5 ankietowanych, wynikało, że:

- z jakości pracy socjalnej pracowników GOPS zadowolonych było 4 beneficjentów, a 1 osoba jako przyczynę niezadowolienia wskazała: „więcej pracy w terenie,

zainteresować się samotnie wychowującymi matkami, zapomogi są dawane alkoholikom, opieka społeczna opiera się na donosach”;

- 4 beneficjentów jest traktowanych przez pracowników socjalnych w sposób uprzejmy, a 1 beneficjent „nie zawsze”;

- 4 beneficjentów oświadczyło, iż ich zdaniem pracownik socjalny poświęca im wystarczającą ilość czasu, a 1 beneficjent stwierdził, iż: „nie zawsze”;

- 4 beneficjentów oświadczyło, iż pracownik socjalny przedstawił im możliwe formy pomocy społecznej, a 1 beneficjent udzielił odpowiedzi negatywnej;

- 4 beneficjentów oświadczyło, iż pracownik socjalny informował ich o możliwości uczestnictwa w programach osłonowych, przeciw wykluczeniom społecznym bądź programach aktywności lokalnych, a 1 beneficjent udzielił odpowiedzi negatywnej;

- 3 beneficjentów oświadczyło, iż otrzymana przez nich pomoc z ośrodka pomocy społecznej wpłynęła na poprawę ich sytuacji, 1 beneficjent udzielił odpowiedzi negatywnej, 1 beneficjent nie udzielił odpowiedzi na zadane w ankiecie pytanie.

(dowód: akta kontroli str. 627- 646)

Ustalone
nieprawidłowości

GOPS nie wywiązał się z zapisu art. 110 ust. 11 ww. ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, iż ośrodek opieki społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców. GOPS w tym czasie zatrudniał 2 pracowników socjalnych, podczas gdy na terenie Gminy Gać zamieszkiwało ponad 4.600 osób. Stwierdzono, iż na jednego pracownika socjalnego przypadało ponad 2.300 mieszkańców.

(dowód: akta kontroli str. 477 -486)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

6. Działania, w tym nieobowiązkowe podejmowane przez Ośrodek służące ujawnieniu potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej.

Opis stanu
faktycznego

6.1. W GOPS w badanym okresie nie ustalono w formie dokumentu działań lub/i sposobów wykorzystywanych przez pracowników socjalnych, m.in. służących wyszukiwaniu osób mających trudności z ujawnieniem swoich potrzeb, możliwych do zaspokojenia w ramach zadań pomocy społecznej bądź regulujących (uzupełniających) sposoby postępowania z osobami już ujawnionymi.

(dowód: akta kontroli str. 647 -648)

Kierownik Ośrodka poinformowała, że działania pracowników socjalnych służące wyszukiwaniu osób mających trudności z ujawnieniem swoich potrzeb, możliwych do zaspokojenia przez szeroko rozumianą pomoc społeczną nie zostały skatalogowane i opisane w formie dokumentu. Sposoby realizacji zadań pracowników socjalnych w tym zakresie ujęte są w Statucie GOPS, Regulaminie Organizacyjnym, a w szczególności w zakresach czynności pracowników. Kilkuletnia praca w Ośrodku dała im możliwość zdobycia doświadczenia w zakresie znajomości terenu i środowiska. Działania pracowników wynikają również z kilkuletniej praktyki w zakresie współpracy z władzami lokalnymi, radnymi, sołtysami, służbą zdrowia, szkołami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym, Powiatowym Urzędem Pracy, a także kuratorami i stowarzyszeniami działającymi na terenie naszej gminy jak i powiatu. Pracownicy socjalni nie występowali z propozycjami opracowania takich dokumentów. Natomiast wykonując swoje obowiązki służbowe wykazywali inicjatywę w opracowaniu, stosowaniu i wykorzystaniu „dobrych praktyk” służących wyszukiwaniu osób

zagrożonych możliwością nieudzielenia pomocy społecznej, a polegała ona m.in. na obserwacjach własnych środowiska (w swoich rejonach działania), a także wykorzystywaniu informacji od innych instytucji czy osób fizycznych w związku z prowadzeniem własnych bezpośrednich kontaktów z instytucjami i organizacjami pozarządowymi (analizie zgłoszeń dokonywanych przez osoby anonimowe). Pracownicy socjalni działania wobec nowo zdiagnozowanych osób potrzebujących pomocy zapisują w formie wywiadu środowiskowego oraz notatek. Do „dobrych praktyk” zaliczyć należy realizacja projektu systemowego PO KL „Czas na aktywność w gminie Gać” dzięki któremu zdiagnozowano nowe osoby potrzebujące pomocy. Natomiast do „dobrych praktyk” w stosunku do osób już ujawnionych należy zaliczyć: wymianę informacji od lekarzy i pielęgniarek z ośrodków zdrowia działających na terenie gminy Gać na rzecz pomocy osobom potrzebującym pomocy, coroczne organizowanie prac społecznie użytecznych przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, jak również posiadanie bazy danych oraz prowadzenie rejestrów osób/rodzin zagrożonych i wymagających udzielenia pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 649-652)

Pracownik socjalny GOPS Pani Barbara Kaszuba stwierdziła, iż aby wyszukać osoby mające trudności z ujawnieniem swoich potrzeb, możliwych do zaspokojenia przez szeroko rozumianą pomoc społeczną stosowała następujące formy pomocy: informowała oraz motywowała podopiecznych do wzięcia udziału w projekcie „Czas na aktywność w Gminie Gać” poprzez rozmowy telefoniczne i osobiste rozmowy z podopiecznymi. Wspólnie z dzielnicowym monitorowaliśmy w okresie zimowym osoby samotnie mieszkające, które mogłyby potrzebować pomocy. Wyszukiwaliśmy osoby samotne, oraz rodziny i osoby znajdujące się w trudnej sytuacji. Udzielano im pomocy i wsparcia w postaci świadczeń pieniężnych, niepieniężnych i pracy socjalnej. Wymieniamy z policją informacje o podopiecznych, policja wspiera nas w trakcie wykonywania trudnych zadań. Kontaktowałam się telefonicznie z dyrektorami szkół w celu pomocy dla dzieci w formie dożywiania lub wypoczynku letniego. Z ZOZ „ALMUS” w Białobokach i Szpitalem Psychiatrycznym wymieniano informacje dotyczące osób przebywających w szpitalu lub opuszczających szpital (np. nie mających ubezpieczenia zdrowotnego, umawiałam wizyty dla podopiecznych Ośrodka, realizowałam recepty wystawione przez lekarza, mam stały kontakt z lekarzem, pielęgniarkami w zależności od potrzeb podopiecznych). Współpracowałam z sołtysami, prokuraturą, PUP, PCPR, Gminną Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym. Prowadziłam rozmowy z członkami rodzin, z którymi pracuję na temat ich problemów w trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego, przekazywałam informacje o formach pomocy oraz przekazywałam informacje o podopiecznych potrzebujących pomocy drugiemu pracownikowi socjalnemu lub kierownikowi. Ponadto informacje o osobach potrzebujących wsparcia otrzymuję od sąsiadów tych osób, jednocześnie zachęcam do współpracy z tut. Ośrodkiem i ze mną lub drugim pracownikiem socjalnym. Współpracuję z działem świadczeń rodzinnych (np. sporządzam wywiady środowiskowe w celu uzyskania przez podopiecznych specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna). Wszystkie postępowania są opisane w adnotacjach służbowych, pismach lub wywiadach środowiskowych. Natomiast z propozycjami opracowania dokumentów w formie dobrych praktyk nie występowałam ponieważ na bieżąco współpracuję z wszystkimi instytucjami i osobami fizycznymi, a postępowania te służą rozwiązaniu konkretnych problemów i przynoszą określone pozytywne rezultaty.

(dowód: akta kontroli str. 653-656)

Pracownik socjalny GOPS Pani Sylwia Bondyra stwierdziła, iż jako pracownik socjalny w GOPS aby wyszukać osoby mające trudności z ujawnieniem swoich potrzeb, możliwych do zaspokojenia przez szeroko rozumianą pomoc społeczną, utrzymując stały kontakt:

- z władzami lokalnymi sołtysami, radnymi, którzy zgłaszają do Ośrodka osoby wymagające objęcia pomocą finansową bądź rzeczową,
- z policją – wspólne monitorowanie sytuacji rodzin, które objęte są procedurą „Niebieskie Karty”,
- nauczycielami, wychowawcami i dyrektorami szkół zgłaszającymi dzieci, które w ich opinii należałoby objąć dożywianiem w szkole, monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, które można by objąć wsparciem asystenta rodziny,
- z pielęgniarkami środowiskowymi i lekarzami Ośrodków Zdrowia na terenie naszej gminy - umawianie wizyt domowych dla podopiecznych ośrodka i osób, które nie korzystają systematycznie z pomocy ośrodka,
- z kuratorami podopiecznych – wspólne monitorowanie i kontrolowanie sytuacji podopiecznych,
- z asystentem rodziny – stały i bieżący kontakt w sprawie rodzin z problemami opiekuńczo wychowawczymi, wspólne monitorowanie sytuacji tych rodzin, wspólne szukanie najlepszych rozwiązań i możliwości pomocy tym rodzinom.

W ramach swojej pracy udzielam nie tylko wsparcia finansowego, ale również psychicznego. Wspieram rodziny w dążeniach do usamodzielniania się, kształtuję ich postawy tak, aby próbowali zmieniać sposób życia, a co za tym idzie poprawiać swoją sytuację życiową. W ramach pracy socjalnej pomagałam podopiecznym wypełniać wnioski do PCPR na Komisję Do Spraw Orzekania O Niepełnosprawności, kierowałam rodziny do radcy prawnego Urzędu Gminy w celu napisania pozwu o alimenty, o rozwód. Pracuję z osobami uzależnionymi, które również kierowano do GKRPA, z osobami chorymi psychicznie (umawiałam wizyty w Poradni Zdrowia Psychicznego, udzielałam pomocy rzeczowej w formie zakupu lekarstw z recept wystawionych przez lekarza, informowałam o możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej w Punkcie Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Przeworsku). W zależności od potrzeb podopiecznych informuję ich na bieżąco o możliwościach rozwiązywania problemów oraz możliwościach, które dają różne fundacje, stowarzyszenia (staże, kursy zawodowe, pomoc prawna, psychologiczna).

(dowód: akta kontroli str. 657-660)

6.2. Zarządzeniem Nr 42 z dnia 14 lipca 2011 Wójt Gminy Gać działając na podstawie art. 9a ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*⁸, roku powołał *Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie*. Zadaniem Zespołu jest:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

⁸ Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 ze zm.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele: służby zdrowia, placówek oświaty, policji, sądu, GKRPA, oraz przedstawiciele GOPS.

Na podstawie art. 9a ust 8 ww. ustawy o *przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* zawarto w dniu 12 lipca 2011 r. porozumienia o współpracy z: Kierownikiem „Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej” w Dębowie, Prezesem Sądu Rejonowego w Przeworsku, Kierownikiem Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „ALMUS” w Białobokach, Komendantem Komisariatu Policji w Kańczudze, Przewodniczącym GKRPA. Z ankiet dot. skali zjawiska przemocy w rodzinie za 2012 r. i 2013 r. wynika, iż GOPS prowadził działania w odniesieniu do różnych kategorii osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie:

- które objęły w 2012 r. 8 osób, a w 2013 r. 11 osób wobec których podjęto następujące działania: praca socjalna, skierowanie do Punktu Interwencji Kryzysowej w Przeworsku, nadzór dzielnicowego, rozmowy z kuratorem, psychologiem, monitoring rodzinny przez pracownika socjalnego,
- działania podejmowane wobec sprawców przemocy w rodzinie objęły w 2012 r. – 8 osób, a w 2013 r. 12 osób wobec których podjęto następujące działania: skierowanie sprawcy przemocy do GKRPA, nadzór dzielnicowego i pracownika socjalnego,
- działania podejmowane wobec świadków przemocy w rodzinie objęły w 2012 r. 15 osób, a w 2013 r. 19 osób, wobec których podjęto konsultacje z psychologiem, pedagogiem.

W roku 2012 do Zespołu wpłynęło 8 formularzy tzw. „Niebieska Karta”, dotyczyły one problemów związanych z wywołanych nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy fizycznej, psychicznej i ekonomicznej. Takich formularzy w 2013 roku do Zespołu wpłynęło 12.

W wyniku działań Zespołu zakończono postępowanie w ramach procedury „Niebieskiej Karty” w 7 rodzinach, a w 2013 w 2 rodzinach.

(dowód: akta kontroli str. 173-214, 245-250, 661-682)

Kierownik GOPS – Pani Agata Przybylska stwierdziła, iż na terenie działania GOPS funkcjonuje Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Przeworsku, z którym w 2012 r. współpraca polegała na skierowaniu 8 ofiar przemocy w rodzinie do Punktu Interwencji Kryzysowej w Przeworsku, a w 2013 r. – 11 osób. Innych działań w realizacji zadań związanych z monitorowaniem sytuacji społecznej nie podejmowaliśmy z Punktem Interwencji Kryzysowej w Przeworsku.

(dowód: akta kontroli str. 683-684)

6.3. GOPS w okresie objętym kontrolą pozyskiwał i wykorzystywał informacje posiadane przez organizacje społeczne i pozarządowe, osoby fizyczne i prawne, służbę zdrowia (przychodnie, pielęgniarki środowiskowe), w celu zidentyfikowania potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej. Informacje te pozyskiwał od niżej wymienionych podmiotów, tj.: Środowiskowego Domu Samopomocy w Łopuszce Wielkiej, PCPR w Przeworsku, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „ALMUS” w Białobokach, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „LEKARZ RODZINNY” w Dębowie, Komisariatu Policji w Kańczudze, GKRPA, Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Gać, Podkarpackiego Banku Żywności, Prezesa Sądu Rejonowego w Przeworsku, szkół do których uczęszczają dzieci i młodzież z terenu Gminy Gać, Powiatowego Urzędu Pracy w Przeworsku, Schroniska dla Bezdomnych Św. Brata Alberta w Przemyślu, oraz radnych, sołtysów i osób fizycznych.

W ramach współpracy z tymi podmiotami, do GOPS wpłynęło 38 informacji o osobach wymagających udzielenia pomocy społecznej. Spośród nich – 25 wpłynęło od osób fizycznych, a 13 – od innych jednostek. Wnioski we wszystkich przypadkach zostały rozpatrzone i udzielono pomocy społecznej nowym beneficjentom, którym GOPS nie udzielał wcześniej pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 65-84, 111 - 352)

GOPS w okresie objętym kontrolą nie pozyskiwał od kościołów i związków wyznaniowych informacji w celu zidentyfikowania potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 685-686)

Jak stwierdziła – Pani Agata Przybylska Kierownik GOPS w okresie objętym kontrolą w GOPS nie uzyskiwano informacji odnośnie potrzeb społecznych od: Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego, podmiotów udzielających pomocy w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz pomocy w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (PEFRON), zespołu ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności, warsztatu terapii zajęciowej, podmiotów prowadzących turnusy rehabilitacyjne, społecznych rady ds. osób niepełnosprawnych, środowisk lokalnych, administracji budynków i innych, w celu określenia potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej. GOPS posiada wiedzę o 21 funkcjonujących na terenie swojego działania organizacjach pozarządowych i społecznych mogących jednocześnie posiadać informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej. W latach 2012 - 2013 Ośrodek współpracował z: NZOZ „ALMUS” w Białobokach, NZOZ „LEKARZ RODZINNY” w Dębowie, Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Gminy Gać, udzielając pomocy 6 osobom potrzebującym (nowo zidentyfikowanym). Nie jesteśmy w stanie współpracować z wszystkimi 21 podmiotami, ponieważ charakter działania niektórych z nich różni się i nie jest tożsamy z zakresem działalności prowadzonej przez Ośrodek. Nie współpracowaliśmy z około 18 organizacjami, a w niektórych przypadkach współpraca była doraźna, spowodowana potrzebą danej chwili, oparta na kontakcie osobistym, telefonicznym lub za pośrednictwem osób innych (nieudokumentowana). Do takich zaliczyć można współpracę z Polskim Związkiem Emerytów i Rencistów. Pracownicy Ośrodka w porozumieniu z prezesem Związku kwalifikowali osoby do pomocy żywnościowej, oraz zachęcali osoby będące w wieku emerytalnym do uczestnictwa w spotkaniach, organizowanych przez Związek. Do współpracy nieformalnej i nieudokumentowanej zaliczyć również można współpracę z Ochotniczą Strażą Pożarną w Białobokach, która wynajmuje nam nieodpłatnie lokal, gdzie przechowujemy, a następnie z którego rozdysponowujemy sprowadzoną żywność.

(dowód: akta kontroli str. 687-698)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli pozyskiwanie i wykorzystywanie informacji od szerszego grona podmiotów świadczących szeroko rozumianą pomoc społeczną, mogłoby umożliwić zidentyfikowanie i dotarcie do potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej w szczególności do tych, którzy mają problemy z ujawnieniem swoich potrzeb, możliwych do zaspokojenia przez GOPS.

6.4. W okresie objętym kontrolą GOPS realizował porozumienie zawarte w dniu 25.01.2012 r. z PUP w Przeworsku na podstawie art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*⁹. Przedmiotem porozumienia było zapewnienie sprawnej wymiany informacji dotyczących osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy i jednocześnie korzystających z pomocy GOPS, wobec których podejmowane były działania zapewniające osobom optymalne możliwości aktywizacji społecznej w ramach udziału w projekcie systemowym współfinansowanym przez Unię Europejską. W wyniku realizacji porozumienia, z osobami bezrobotnymi zawarto: w 2012r. - 10 kontraktów socjalnych, w tym z 1 osobą nowo zidentyfikowaną, w 2013 roku – zawarto

⁹ Dz. U. z 2008 r., Nr 65, poz. 415 ze zm.

8 kontraktów socjalnych – nie zidentyfikowano nowych osób, a do 30.06.2014r – zawarto 7 kontraktów socjalnych – w tym 2 osoby nowo zidentyfikowane.

(dowód: akta kontroli str.309-318, 699 - 712)

W dniu 31.10.2013 r. GOPS zawarł z PUP w Przeworsku umowę w sprawie wdrożenia i korzystania z samorządowej elektronicznej platformy informatycznej (SEPI). Zakres współpracy obejmował m.in. wdrożenie systemu (z zastosowaniem bezpiecznego podpisu elektronicznego), instalację serwera komunikacyjnego udostępniającego dane PUP, szkolenie wdrożenie aplikacji oraz zapewnienie nadzoru.

(dowód: akta kontroli str. 293-304)

GOPS nie zawarł innych porozumień z podmiotami mogącymi posiadać informacje o potencjalnych odbiorcach pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 647-648)

6.5. W GOPS nie stwierdzono dokumentów bezpośrednio wskazujących na uczestnictwo w badanym okresie ich pracowników w wymianie doświadczeń, z innymi podmiotami, dotyczących identyfikacji i monitorowania sytuacji społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 647-648)

Z informacji Kierownika GOPS – Pani Agaty Przybylskiej wynika, iż pracownicy GOPS uczestniczyli w konferencjach z udziałem innych ośrodków i szkoleniach, dzięki czemu zdobyli wiedzę i doświadczenie w identyfikacji i monitorowaniu sytuacji społecznej. Troje pracowników GOPS uczestniczyło w 11 szkoleniach: 4 szkolenia dotyczyły działania i funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Przeciwdziałania Przemocy, szkolenia dotyczące organizacji opieki zastępczej na gruncie rozwiązań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej*, 3 szkolenia dotyczyły, aktualnych problemów w pomocy społecznej, 1 szkolenie, dotyczyło udzielania pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia. Pracownicy uczestniczyli również w spotkaniach Podkarpackiego Forum Pomocy Społecznej, gdzie poruszane są aktualne problemy. W trakcie szkoleń, konferencji, narad oraz podczas spotkań z innymi pracownikami ośrodków pomocy społecznej, pracownicy wymieniali doświadczenia z zakresu identyfikacji i monitorowania sytuacji społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 713 - 714)

6.6. W trakcie kontroli nie przedłożono dokumentacji potwierdzających promowanie w mediach form pomocy udzielanej przez GOPS.

(dowód: akta kontroli str. 647-648)

Jak stwierdziła Kierownik GOPS – Pani Agata Przybylska Ośrodek promował w mediach formy udzielanej pomocy poprzez stronę internetową www.gac.pl w zakładce urząd gminy- jednostki organizacyjne – GOPS, jak również plakaty i ulotki oraz na tablicy ogłoszeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej znajdującej się w Urzędzie gminy. Informacje dotyczące realizowanego projektu PO KL „Czas na aktywność w Gminie Gać” zamieszczano w Gazecie Jarosławskiej w latach 2010-2011, jednak w późniejszych latach zrezygnowano z tej formy informacji, z powodu zbyt wysokich kosztów.

(dowód: akta kontroli str.687-698)

6.7. Jak stwierdziła Kierownik GOPS – Pani Agata Przybylska – GOPS posiadał wiedzę o możliwościach aplikowania w programach przeciw wykluczeniom społecznym. Informacje przekazywał Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Urząd Wojewódzki w Rzeszowie - Wydział Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Nie jest w Ośrodku prowadzony rejestr takich informacji, gdyż obowiązek taki nie wynika z żadnego przepisu. Natomiast wszystkich

programów czy projektów Ośrodek nie jest w stanie realizować z wielu względów m.in. finansowych jak i braku chętnych do udziału w projektach (mała gmina, a co za tym idzie mniejsza skala występujących problemów).

(dowód: akta kontroli str. 687-698)

W okresie objętym kontrolą GOPS realizował następujące projekty i programy przeciw wykluczeniom społecznym:

- Projekt pt. *Czas na aktywność w Gminie Gać* realizowany, w ramach Priorytetu VII Działania 7.1 Poddziałania 7.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, a współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu było przeprowadzenie szkoleń, kursów zawodowych staży dla osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej. W ramach tego projektu w okresie od 1.01.2012 r. do 30.06.2014 r. łącznie wzięło udział 25 osób, w tym w 2012 r. -10 osób, w 2013 r. – 8 osób, w 2014 r. – 7 osób. Zidentyfikowano 3 nowych beneficjentów pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 305-320, 495 – 522, 671 – 692, 715-768)

- Program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej pn. „Asystent rodziny” realizowany od 30 lipca 2012 r. Na 2012 r. zawarto umowy: z dnia 30.07.12 r., i z 2.11.12 r., na 2013 r. zawarto umowę z dnia 29.05.13 r., a na 2014 r. zawarto umowę z dnia 30.05.14 r. Celem programu było dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystenta rodziny. Praca asystenta rodziny polegała na udzieleniu wsparcia rodzinie, wyposażeniu jej w umiejętności, które pozwolą na samodzielne funkcjonowanie w przyszłości, tj. radzenie sobie z trudnościami życiowymi, a przede wszystkim sprawowanie właściwej opieki nad dziećmi. Głównym zadaniem pracy asystenta było niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. W 2012 r. pracą asystenta rodziny zostało objęte 5 rodzin, w 2013 r. - 6 rodzin, a do 30.06.2014r. - 6 rodzin. Nie zostały zidentyfikowane nowe rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 671 – 678, 769-820)

- Program pn. „Dostarczanie Żywności Dla Najuboższej Ludności UE 2013”. W dniu 10.04.13 r. zawarto umowę z Podkarpackim Bankiem Żywności o współpracy przy realizacji tego programu. Przedmiotem umowy było nieodpłatne przekazywanie przez Podkarpacki Bank Żywności artykułów spożywczych dostępnych w ramach ww. *Programu*. W wyniku realizacji ww. *Programu* dostarczono żywność najuboższym rodzinom Gminy Gać. W 2012r. żywność przekazano do 83 rodzin (300 osób), w 2013 żywność przekazano do 88 rodzin (312 osób). Nie zostały zidentyfikowane nowe rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 221 -244, 821-842)

- Program pn. „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” którego celem było przyznanie dotacji celowej w ramach wieloletniego programu finansowego gmin w zakresie dożywiania. Na 2012 r. zawarto w dniu 21.02.12 r. porozumienie z Wojewodą Podkarpackim na realizację tego *Programu*. W 2012 r. dotacja na realizację tego programu wyniosła 90.000zł. *Programem* objęto 304 osoby. Na 2013 r. zawarto w dniu 26.02.13 r. porozumienie z Wojewodą Podkarpackim na realizację tego *Programu*. W 2013 r. dotacja na realizację tego *Programu* wyniosła 106.363 zł – 297 osób objęto *Programem*. Na 2014 r. zawarto w dniu 18.02.14 r. porozumienie z Wojewodą Podkarpackim na realizację tego *Programu*. Do 30.06.2014 r. dotacja wyniosła 70.000 zł, – a *Programem* objęto 177 osób. W 2014 r. zidentyfikowano 2 nowe osoby (zgłoszone przez placówki oświaty).

(dowód: akta kontroli str. 671 – 678, 843-922)

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Został on opracowany na lata 2011 – 2021 w oparciu o przepisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Skierowany był do lokalnej społeczności oraz instytucji i organizacji pozarządowych, a także do wszystkich tych, którzy na co dzień są świadkami

stosowania przemocy, bądź jej doznają lub też sami ją stosują. W okresie objętym kontrolą procedurą „Niebieskiej Karty” objętych zostało łącznie 24 rodziny, z tego w 2012 r. – 8 rodzin, w 2013 r. – 11 rodzin i do 30.06.2014 r. objęto nią 5 rodzin. W wyniku realizacji tego programu zidentyfikowano 9 nowych rodzin.

(dowód: akta kontroli str. 671 – 678, 923-950)

- *Program Wspierania Rodziny w Gminie Gać na lata 2013 – 2015*. Został opracowany na lata 2013 – 2015. Skierowany jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W 2012 r. w pieczy zastępczej przebywało 2 dzieci, w pogotowiu opiekuńczym jedno dziecko. W 2013 r. i do 30.06.2014 r. w pieczy zastępczej przebywało 2 dzieci, a w placówkach opiekuńczo wychowawczych – 3. Nie zidentyfikowano nowych osób

(dowód: akta kontroli str. 671 – 678, 951-970)

6.8. W GOPS nie opracowano procedur określających sposoby współpracy m.in. z policją, urzędami pracy, przychodniami i placówkami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, schroniskami, szkołami, organizacjami pozarządowymi, administracjami osiedli czy kościołami, w celu rozpoznania sytuacji społecznej osób wymagających wsparcia.

Kierownik GOPS – Pani Agata Przybylska stwierdziła, iż współpraca Ośrodka z instytucjami pomocowymi na terenie Gminy ma charakter zarówno sformalizowany jak i niesformalizowany. Sformalizowana współpraca opiera się na zawartych w formie pisemnej umowach i porozumieniach, w tym porozumieniach zawartych przez Gminy z przedstawicielami innych podmiotów o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Gać. Pracownicy socjalni GOPS podejmują również, w ramach wykonywania swoich obowiązków służbowych, działania niesformalizowane m.in. z przedstawicielami Komisariatu Policji w Kańczudze, pedagogami szkolnymi i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta trwa wiele lat i w mojej ocenie jak i ocenie pracowników socjalnych nie wymaga zamknięcia w ramach ściśle opracowanych procedur do czego nie zobowiązują również żadne przepisy prawa.

(dowód: akta kontroli str.687-676)

6.9. GOPS nie przedstawił dokumentacji potwierdzającej podejmowanie nieobowiązkowych działań związanych z identyfikowaniem nowych beneficjentów pomocy społecznej i upowszechnianie ich do innych placówek realizujących zadania pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 647-648)

Kierownik GOPS- Pani Agata Przybylska stwierdziła, że nieobowiązkowe działania podejmowane przez GOPS służące identyfikowaniu „potrzebujących” dotyczyły, głównie wymiany doświadczeń w prowadzeniu indywidualnych klientów pomocy społecznej. Natomiast doświadczenia te upowszechniano poprzez kontakty i współpracę telefoniczną i osobistą z innymi ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu przeworskiego.

(dowód: akta kontroli str.687-698)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

Ocena cząstkowa

7. Realizacja wniosków pokontrolnych.

7.1. Najwyższa Izba Kontroli nie przeprowadzała w GOPS kontroli dotyczących:

1) Zatrudnienia socjalnego jako instrumentu działań na rzecz rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz wzmocnienia aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (P/13/110);

2) Realizacji kontraktów socjalnych przez miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej (P/13/102).

(dowód: akta kontroli str. 647-648)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli nie oceniała działalności kontrolowanej jednostki w tym zakresie.

8. Skargi z zakresu identyfikowania i monitorowania sytuacji społecznej.

8.1. W okresie objętym kontrolą nie wpłynęły do GOPS ani do Urzędu Gminy Gać skargi lub interwencje parlamentarzystów związane z identyfikowaniem i monitorowaniem sytuacji społecznej na terenie Gminy Gać.

(dowód: akta kontroli str. 971-974)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli nie oceniała działalności kontrolowanej jednostki w tym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰, wnosi o:

1. Opracowywanie dokumentu pn. Ocena zasobów pomocy społecznej w Gminie Gać z uwzględnieniem organizacji pozarządowych współuczestniczących w realizacji zadań pomocy społecznej w Gminie Gać, tj. zgodnie z przepisem art. 16a ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, oraz przekazywanie go Radzie Gminy Gać w terminie określonym w art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

2. Podjęcie działań w celu dostosowania dokumentu pn. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gać* do wymogów wynikających z przepisu art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c i d ustawy o pomocy społecznej.

3. Podjęcie działań w celu powołania *Zespołu ds. wdrażania Strategii*, oraz realizowania obowiązków przypisanych do zadań tego Zespołu.

4. Rozważenie podjęcia działań, zgodnie z dyspozycją art. 43 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej, w celu uchwalenia przez organ stanowiący, wysokości oraz szczegółowych warunków trybu przyznawanie i zwrotu zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie.

5. Poszerzenie współpracy z możliwie jak największą liczbą podmiotów, o których mowa w przepisie art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, w celu zidentyfikowania potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej.

6. Podjęcie działań zmierzających do zatrudnienia wymaganej liczby pracowników socjalnych, zgodnie z przepisem art. 110 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

7. Upowszechnienie na stronach BIP pełnej i rzetelnej informacji o wszystkich możliwych formach pomocy udzielanej przez GOPS oraz sposobach przyjmowania

i załatwiania spraw zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 2 lit. c i pkt 3 lit d ustawy o *dostępie do informacji publicznej*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia września 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor

Kontroler

Wiesław Motyka

Mariusz Twardowski
Gł. specjalista kontroli państwowej